

واکاوی یک واقعیت

دارویی است. دلیل این مساله چیست؟

۱ - تعدادی از کارخانه های داروسازی داروهایی را که تا قبل از پیروزی انقلاب اسلامی به شکل تجارتي تولید می کردند، بعد از پیروزی انقلاب به دلیل باقی ماندن آن داروها در فهرست دارویی ایران به صورت ژنریک به بازار عرضه کردند که به طور طبیعی نیازی به فرمولاسیون جدید نداشتند و از جمله کارخانه هایی بودند که آن دارو را برای اولین بار به صورت ژنریک عرضه

کسانی که در داروخانه مشغول ارایه خدمت به بیماران هستند به خوبی به این مساله واقف اند که بسیاری از بیماران مراجعه کننده به داروخانه، خصوصاً کسانی که داروهای OTC را از همکاران داروساز طلب می کنند اصرار بر داروی ساخت کارخانه مشخصی دارند و یا این که مثلاً دارویی را می خواهند که رنگ بسته بندی آن رنگ خاصی است و یا حتی تنها نام کارخانه را می گویند، که همکاران داروساز نیز به دلیل تجربه می دانند که مقصود بیمار چه

کارخانه دوم تمام آزمایش‌های مورد قبول وزارت بهداشت را به خوبی پشت سر گذاشته است، ولی عملاً بیماران از پذیرش آن در داروخانه امتناع کرده و کماکان خواهان قطره چشمی کارخانه اول هستند که سالیان سال است دارند مصرف می‌کنند. این را هم اضافه کنم که به کرات شخصاً در داروخانه، آن هم داروخانه‌های دانشکده داروسازی که بیمار اطمینان ویژه‌ای به آن‌ها دارد، شاهد بوده‌ام که مریض از پذیرش قطره ساخت کارخانه دوم سر باز زده و علیرغم توضیح مسئول فنی داروخانه یا قانع نشده و یا دست آخر به دلیل عدم وجود قطره ساخت کارخانه اول، با اکراه قطره جدید را پذیرفته است.

با توجه به واقعیت‌های گفته شده که مورد پذیرش اکثر داروخانه‌های کشور بوده و مثلث طبیب، داروخانه و بیمار روی آن‌ها اجماع دارند، متأسفانه کارخانه‌های سازنده دارو این واقعیت را قبول نداشته و بسیاری از مشکلات اخیر شرکت‌های توزیع کننده دارو ناشی از همین نکته است. حال با توجه به این اشاره، اصولاً کارخانه‌های داروسازی در این رابطه چه می‌گویند، و موضع آن‌ها نسبت به تولیدات خود و چگونگی حضور و مصرف آن‌ها در بازار چگونه است؟

۱- کارخانه‌های داروسازی وقتی به عنوان اولین سازنده دارویی در بازار حضور دارند، با اکراه حضور دارویی ساخت کارخانه بعدی را قبول می‌کنند و به سختی می‌پذیرند که با ورود دومین کارخانه سازنده به بازار

کردند. این مساله باعث شد که هم طبیب و هم بیمار تا مدت‌ها به مصرف این دارو عادت کرده و از پذیرش همان دارو ولی ساخت کارخانه دیگر اکراه داشته باشند.

۲- اضافه شدن داروهای جدید به فهرست دارویی ایران باعث شد تا بعضی از کارخانه‌های داروسازی برای اولین بار عرضه کننده آن دارو به بازار باشند، که این مساله باعث تثبیت آن دارو در بازار و در ذهن پزشک و بیمار شود. با توجه به این که دارویی ساخت اولین کارخانه بعضاً تا مدت‌ها به صورت انحصاری عرضه می‌شد، جای خود را به اندازه کافی در بازار دارویی باز کرده و موجب عدم پذیرش همان دارو، با ساخت کارخانه دوم و سوم و ... از طرف طبیب و بیمار می‌شود.

۳- در مورد بعضی از داروها مساله از این هم حادتر است. شاید با ذکر یک مثال (علیرغم عدم تمایل به ذکر نام دارویی خاص) مساله روشن‌تر شود. تا یک سال قبل، چیزی نزدیک به ۱۸ سال بود که قطره چشمی تیمولول مالئات تنها توسط یک کارخانه داروسازی به صورت انحصاری ساخته و در بازار موجود بود. با توجه به حساسیت داروهای چشمی، طبیعی است که طبیب و بیمار به این دارو عادت کرده باشند. از یک سال پیش به این طرف، قطره چشمی تیمولول مالئات ساخت کارخانه دوم نیز وارد بازار دارو شده است. علیرغم این که هر دو دارو به صورت ژنریک عرضه می‌شوند و دارویی

دارویی، به طور طبیعی سهم آن‌ها در بازار مصرف کاهش می‌یابد. هر چه زمان پیش می‌رود، سهم بازار کارخانه اول کاهش و سهم دومی افزایش می‌یابد که اکثراً شرکت‌های پخش هستند که مورد اعتراض تولیدکننده واقع می‌شوند.

۲- کارخانه‌هایی که به عنوان دومین یا سومین تولیدکننده دارویی وارد بازار می‌شوند، اکثراً از همان ابتدای ورود به بازار، توقع دارند سهم بازارشان برابر با تولید کارخانه‌ای باشد که مثلاً پانزده سال است در بازار حضور دارد. وقتی هم به دلایل گفته شده چنین نمی‌شود، شرکت‌های پخش را مورد سرزنش قرار می‌دهند که مثلاً توان فروش دارویشان را ندارد.

پارادوکس مورد اشاره در فوق از یک سو، و تولید دارو در بسیاری از اقلام دارویی بیش از مصرف در سال‌های اخیر از سوی دیگر، باعث به وجود آمدن غده چرکینی شده که بخشنامه‌های صادره از سوی وزارت بهداشت پیرامون چگونگی عرضه دارو در بازار مصرف را به چالش می‌کشد. لذا است که تا مسئولان دارویی وزارت بهداشت برای این معضل چاره‌ای نیابند، بخشنامه‌های آن‌ها گرچه ممکن است برای مدتی مانع سرباز کردن این غده شود، ولی دیر یا زود این غده دوباره سرباز کرده و ضمن بر هم زدن قاعده بازی، مسئولان دارویی وزارت بهداشت را به چالشی جدید در بازار دارویی می‌کشاند.

دکتر فریدون سیامک‌نژاد

